

Помтарина плаћена у готову.

Привредно - културне
Матиче
за Сјеверну Далмацију

ГЛАС

Иzlazi Четвртом.

Привредно - културне
Матиче
за Сјев. Далмацију

Годишња претплата за нашу државу 40 din., за
Америку 2 dolara, а за остало иностранство 80 din.
Чланови Матиче добивају лист бесплатно.
Примјерак 1 din.

Шибеник, 12. Јуна 1931.
БРОЈ 104. ГОДИНА III.

Власник Привредно-културна Матича за сјев. Далмацију
Уредник Др. НИКОЛА СУБОТИЋ
Уредништво и управа — Улица Бождара Петрановића
Телефон бр. 63. — Број чек. рачуна 38.242

Наш досадашњи и будући рад

У трећој години свoga излажења „Глас“ може из своје прошлости изнијети многе рједосне и тузне успомене. Доčekан је и примљен и од многих до данашњег дана сматран као израз наших патња, са улогом, да не само наричемо над нашош „клетом судбином“, већ да прикупља све оне, који осјећају тежину наших времена и нашег положаја, на заједничку сарадњу и стварање бољих услова развитака.

Многи изабрани људи Сјеверне Далмације осјетили су овакову улогу нашег „Гласа“ и Матиче и у јавном мишљењу ових крајева наш је лист заузео своје мјесто, одакле се више не може потиснути. Он не билежи само наше напоре за израдавање културног и привредног развитака већ је постао и глас савјести наших крајева.

Цјело ово вријеме од почетка излажења листа било је испunjено са великим poteškoćama и жртвима појединаца, да не пропадне већ да се одржи и развије ради наше заједничке организације, која ишче и превише крупна питања, да нас окупи, без обзира на све друге разлике, које могу постојати међу нама.

Непријатељи наших крајева, они који неће и не могу разумјети ни наше потребе ни нашу душу били су увијек брзи, да нас осуђују са мржњом и клеветama и увијек спори, да разумију и осјете наша права настојања. Са неким насладом и злuradoшћу извукли би какав израз или дио каквог чланка, да нашем покрету даду неко друго значење, без обзира на своје отровне улоге, које имају у нашем друштвеном, националном и државном животу.

Наш је лист био и биће слободна гoвoрница, да се изазову, чују и изразе разна мишљења и то слободно израдавање наш је циљ и наш понос, као основа за cjelokupни програм нашег рада, који има у себи све елементе просјетног, привредног, културног, и здравственог напретка, са којима се развија живот и других крајева нашег народа и других народа свијета.

Наша досадашња појединачна настојања увела су и у трећу годину наш лист и одржала на дневном реду многа питања, а сада су се прилике толико развиле, да сав терет рада неће падаати само на поједине људе, већ ће државати цијели један апарат, који ће одржавати веће, стварати организације и подржавати их у раду, тражити појединце и уводити их у наша питања, извршавати подјелу рада и истати сва она питања, која се могу и морају остварити и у нашим приликама.

Са овим развијањем и проширивањем рада, повећава се дужност и наших сарадника, да са своје стране појачавају сарадњу, која им се олакшава и осигурава у једној великој и заједничкој организацији. Послије пребрдене poteškoća у раду, послје него су се искристалисала питања, која морамо најпrije остваривати и пошто смо добиј

праве и истинске сараднике, сваки наш човек, који има бaрeм нешто воље да ради, па био то полуписмени seljak или образован човек, моћи ће наћи увијек ослонаца у својој заједничкој организацији.

Сада наступа један нови период у развитаку наших организација, јер досад се је радило мимогред и ukoliko су поједини људи могли доспјевати поред својих других обавезних послова, али сада имамо наш апарат, који ће се само с тим бавити и нашу централу, у коју ће се све сакупљати и одакле ће се распоређивати, потицати и ријешавати сав рад.

У Kninu се је наша Матича опет окућила, помоћу наших пријатеља у Splitu, Šibeniku и разним мјестима Сјеверне Далмације, послје годину и по дана бескућништва и жртвовања појединаца и за ова питања чланови и пријатељи Матиче могу се обраћати сада својој централу у Kninu, којој треба слати и све остало што се односи на Матичу: чланарину, прилоге, дописе и све оно што се односи на сарадњу са Матичом. Нарочито они пријатељи и чланови Матиче, који са нестрпљивом очекују, да се у нjoj живље ради, треба да се одмах јаве секретаријату Матиче у Knin са својим предлозима и жељама, да се што prije изврши распоред повјереника, течајева, оснивања у појединим мјестима организација итд.

Нови Управни Одбор Матиче, (gg. др. Ivan Grgić, Dušan Novaković, Stevo Dabić-Becker, Danilo Petranović, Simo Simić, Ljubomir Vrcelj) изабрао је из широг одбора за свoga претсједника г. дра Uroša Desnicu. Секретаријат, кому је Управни Одбор ставио у дужност, нашао је уредника листа у Šibeniku г. Milana Brkića, свршеног правника, чије су чланке читаоци „Гласа“ већ могли запазити. Али и поред тога што ће „Глас“ излазити у Šibeniku ради једнствености у раду и сав материјал за лист треба слати Секретаријату Матиче у Knin, као и све остало што се односи на Матичу.

Идући број „Гласа“ излази по овом распореду.

Lazar Matić
Sekretar „Maticе“.

Пред Видовдан на Косову!

Ове године о Видовдану на Косову, поред помена свима борцима и мученицима за слободу, наступају први пут код нас наше сеоске соколске чете, представља се „Ропство Јанковић Стојана“, приређује се хигијенска и пољопривредна изложба, поред осталог програма, који ће се објавити на вријеме у „Гласу“.

Спремајте се на Косово!

Одбор

Одлуке једне конференције

У суботу 16. маја састали су се у просторјама „Привредно-културне Матиче“ представници неколико наших понајбољих seljaka, учитеља и sveštenika, те су претресали наша најважнија питања и сви су се сложили да треба радити, да се што prije оствари:

1. Здравствена Задруга у Kninu

Задругари ће помоћу своје Здравствене Задруге имати своју амбуланту, апотеку, задружног љекара и моћи ће остварити и многе друге потребе, као: хигијенско уређивање станова, стаја, свинјака, kokošnjака, dubrišta, zahoda итд. Осим тога држаће се предавања из хигијене, домаћински и домаћици течајеви, вршити разне асанације и радити у појединим селима на стварању народних домова за здравствене и друге потребе, купатило, sokolane, читаонице итд.)

2. Кредитна Задруга Привредног Saveза

Поред својих сеоских кредитних задруга треба нам и једна заједничка кредитна установа, у којој ће задругари бити учитељи, sveštenici и људи са села, поред појединих грађана, који ће наћи рад потпомогати. Међу нама самима треба да ојача једна кредитна установа на задружној основи, која ће бити кvas кредитног пословања у нашем крају и прикупљати сваку пару, да се и код појединаца појача штедња из заједничке потребе ствара капитал.

3. Дачки Дом у Šibeniku, за који је још 1927. године држана ба

штина, па ј по цијелој Сј. Далмацији купљено прилога, па је већ и сакупљена једна лијепа свота. Ово треба попунити, да се што prije овај „Дачки Дом“ оствари, како би људи из наших села и вароши могли своју djecu у њему школовати под dobrim надзором, без бојазни, да ће се djeca искварити.

4. Sokolske seoske чете

које су се већ погле остваривати, те ће учествовати и на нашој Видовданској Svečanosti на Косову код Lazarice, треба да се што више шире по селима, јер се у тим четama наша младарија учи људству, братству, дисциплини, чува и развија здравље и припрема се за сваки други развитак.

5. Задружно-просвјетни течај

Одлучено је да се одржи један кратки течај за учитеље и sveštenike ради живљег рада по нашим селима. Тај би течај био један договор и припрема за један заједнички план рада у појединим крајевима. Исти такав течај, али за који треба бaрeм 2-3 седмице одржаће се и за seljake, да се и они упуте у разне послове, да их сами воде илi припомажу у njима.

Закључено је да се сазову још једном сви учитељи и сви sveštenici из среза kninskog, а затим по другим срезовима, а исто тако да се одрже sastanci и са seljacima у svetačne dane, кад су слободнији од посла и да се без престанка упуцје људе на рад.

S. M.

Сједница вјећа опћине Šibenika и оставка одборника Дра Ч. Medina

Дана 30 V одржана је дуго очекивана сједница вјећа опћине Šibenika, на којој је прихваћен буџет за год. 1931 и ријешено, да опћина Šibenicka санира станје Тежачке Задруге, која је под stečajem. Један израз у говору претсједника опћине, г. дра Smolčića, изазвао је protest опћинског одборника, г. дра Ч. Medina, који је иза тога упutio писмену оставку Banovinskoј управи на част одборника. Оставка је овако мотивисана:

На задњој сједници опћ. вјећа од 30 V, пригодом расправе о опћинском прораћуну, мирно, стварно и бирajuћи изразе да не повредим било чигову осјетљивост, узео сам ријеч да критикујем начин, методе и с'тем на temelju којег се израдује опћински прораћун.

Ова критика, о садржају које ћу ниже навести, је данас једно опће гледиште, које заузимљу и стварно примјенују све веће и важње опћинске и самouправне јединице вани и у domовини.

Претпостављајући дакле да опћина Šibenik ствара данас одлуке од судbonосне важности ангажујући свој буџет у разне велике потхвате, zajmове, разна финансирања и novčana spašavanja, градње школа, klaonice,

ribarnice, internata за држ. учит. школу, купњу земљишта за гимназију и безброј других ствари, рекао сам да је чудно и у неку ријеч и hazardно да такав опћ. прораћун саčinја уз самог опć. тајника или благајника опć. начелник, као што је то изволио сам признати.

Казao сам с тога да је потребно да такав прораћун буде саčinjen сарадњом једног за ту сврху постављеног буџетског и финансијског одбора као и стручних одбора потребитих да у појединим важним питањима donesu своје мишљење и да је у данашњем времену ствар најпримитивније политичке увидавности порадити да такав прораћун буде манифестација већ створене и израђене воље добромислећих грађана а nipošto да даје изглед једне самovolје, преузетности и најуже ограничености.

Казao сам уз остало да је свако поманјканје примјене овог гледишта krivac и једини krivac свим оним прошлим greškama и stanju, које је од увијек čin. lo Šibenik popриштем neвидених и најогорченијих локалних борба, ради којих су најбитнији интереси ове опћине најљуће stradali.

Казao сам да су] данас опћине једиде и најважније претставнице свих

kru njih lokalnih interesa i da treba voditi najozbiljnijeg računa i o onom što se sve oko nas događa te da stoga za taj golemi posao ne dostaje ni fizična ni psihična snaga samo jednog čovjeka.

Istakao sam da Šibenik naglo nazaduje upozorujući primjerice na činjenicu da je u njegovoj luci promet od g. 1928 do 1930 pao od 4 milijona tona na sama dva! Kazao sam stoga da nazadovanje privrede uopće a osobito obzirom na ovaj i tako stalno pasivan kraj, mora imati svojeg odziva u proračunu, komunalnom radu i politici. Od svega toga ništa se ne vidi već naprotiv dugovi konstantno i nerazmjerno privredi silno rastu, nastaje preopterećenje, koje mora dovesti do stagnacije i u najmanju ruku rečeno do i daljeg naglog silaženja u neznanje. S toga sam naročito podvukao da je neophodno potrebno uvadati princip apsolutne štednje u svim pravcima i da je radi toga saradnja svih dobromisljivih najnužnije potrebna ne samo radi općih prilika već i radi odgojnih prilika mladeg naraštaja onih koji dolaze.

Izjavio sam da ću ipak glasovati za ovaj proračun i ako iznesen tek u polovici proračunske godine moleći upravu da za buduće pri stvaranju budžeta posluži se ovim općim smjernicama, jer ćetim najbolje poradi ti da se kod neupućenog ili apatnog nesvjesnog građanstva stvori građanska solidarnost i građanska svijest, koja je ovdje toliko potrebna.

Kazao sam da tereti, koji se ovim nameću građanstvu srednjeg staleža postaju sve to težim a u budućnosti će biti i nesnosljiviji, jer nema izgleda da bi se ni opće a kamo li privredne prilike Šibenika i sjeverne Dalmacije ni u dogledno vrijeme poboljšale.

Priznao sam s toga velike poteškoće pred kojim stoji ova općina, ali sam prigovorio metodama rada, koje se danas primjenjuju i koje su vrlo opasne ako ne i nezdrave.

Kazao sam napokon da se ovdje ne radi o izražavanju povjerenja ili nepovjerenja kao i to da se ne radi o pojedinim stavkama proračuna, već o jednom pogrešnom sistemu rada koji nije ni savremen ni pedesetna za naše prilike. Ove stare metode rada koje u prošlosti nijesu ništa dobra donijeli neće ni u budućnosti. Šibenik ima mladih i krepkih snaga, koji će njegov život povesti sigurnijim putem i koji će pronaći nove metode rada i

proizvesti nove puteve za bol u budućnost.

Za ovu sjednicu opć. vijeća donesen je dnevni red od 20 tačaka, dok je sam opć. proračun morao biti predmetom vijećanja barem jedne a i više sjednice.

Pretpostavljajući dakle kada jedan čovjek sam sastavlja proračun te je po vištoj izjavi sam nosio čitave finansijske općinske politike, da će barem znati i razmišljati vijeće o finansijskom stanju općine. S toga sam stavio nekoliko konkretnih pitanja bitne naravi.

Mjesto jednog doličnog i stvarnog odgovora koji je svak morao očekivati, g. načelnik uzeo je za predmet svojeg odgovora gradske brbljarije, insinancije i slične stare metode skrećući diskusiju na lično polje. Nešto konkretnog bilo je daleko od realnog.

Uvrijeđen ovakvim odgovorom morao sam prosvjedovati i navijestiti ostavku, jer su takovi odnošaji upravo nemogući.

Pozvan da saradujem, odazvao sam se srcem i dušom želeći najbolje i radeći samostalno i samopregorno. Grehota je da se takav rad ne može da shvati. Ja sam tako napustio svaku debatu, koja bi mješte željenog rezultata dovela prema ovoj borbenoj metodi g. načelnika samo do neželjenih gorih incidenata.

Zatim je slijedilo pitanje Težačke Zadruga u Šibeniku. Čudan prizor, gdje vijećnici zadržavaju glasuju za svoj predlog a straga njihova dovedena masa pozdravlja jednog vićnika koji reče da bi utjerivanje zadružnog doprinosa moglo dovesti do krvi! Govori o slobodnom odlučivanju vijeća pod takovim prilikama ne znam ko može? Ovo se je zasladilo sa strane načelnika i jednog vijećnika suviše s raznim frazama o vladinoj i banovinskoj pomoći, kada se stječal skine i dugovi zadruzi plate. Ja sam predlagao da se imenuje odbor koji će predlog uprave proučiti i donijeti svoje mišljenje. Ističem da sam dan prvo bio kod g. opć. tajnika da mi dade na uvid predlog opć. uprave vrhu asanacije T. Zadruga, a ovaj mi je kazao da nema ništa drugo do li molbe težaka, a kada sam tražio informaciju kakav će biti predlog uprave, kazano mi je da drugo nema ništa.

Pod ovakvim prilikama ne daje se saradivati i uz najviši lični samopregor ne samo s razloga što ubija

u srce svako predmetno ozbiljno raspravljanje vrhu vitalnih pitanja evo općine, za koja se nastoji da se posvrše u nečuvano brzo vrijeme, već i stoga što stvaraju uzbuđenje, razmirice, mržnje, osvete i neslogu u doba kada je zahtjev da toga ne bude i da se tome na svaki način izbjegava. Ako se pod saradnjom ima razumijevati mameluštvo, lakajstvo, poniznost i strahopoćitanje, u ostalom lažno i neiskreno do prve prigode, tu me se neće nikad naći a ružno vara se svako ko misli da je moj rad, pod ičigovim uplivom i bilo pod kojim drugim intencijama osim da se postigne dobro i korisno. I ja sam mogao i imao

dovoljno poznavanja stvari da obranu g načelnika oborim, njegove doskoćice da učinim smješnim i neupućenost itd. na nedvojben način dokažem u svakom pitanju dnevnog reda a osobito proračuna. To nijesam učinio, jer sam lealan protivnik a nipošto živinski odgojen da se na bezpomoćnom osvećujem.

Buduć dakle potpuno neodvisan i samostalan, nastavak jedne ovakove saradnje i pod ovim prilikama nije moguć i stvara uznemirivanja koja su po moje zdravije ubitačna.

S toga držim da je moja ostavka u svakom pravcu osnovana te molim da se kao opravdana uvaži.

Putovanje na Mljekarski kongres u Kopenhagen

Vanredna prilika, da naši mljekari uz jeftin novac posjete Dansku, tu najnaprednju mljekarsku zemlju na svijetu

Kako je „Mljekarski List“ već u više navrata pisao, priređuje uredništvo u saradnji sa danskim stručnim mljekarskim krugovima i našim konzulatom u Kopenhagenu zajedničko putovanje na svjetski mljekarski kongres, koji se održava u Kopenhagenu, glavnom gradu Danske, dne 14. do 17. srpnja t. g.

Program toga putovanja jest slijedeći:

10. srpnja (petak) odlazak iz Zagreba preko Beča do Berlina, gdje učesnici ostaju jedan dan te im se tako daje prilika, da pod stručnim vodstvom pregledaju znamenitosti glavnog grada Njemačke i da se upoznaju sa životom u tom ogromnom milijonskom velegradu.

12. srpnja (nedjelja) stižu učesnici nakon prekrasne vožnje po moru u luksuznom brodu u Kopenhagen, odakle odmah kreću na prvi izlet u dansku provinciju. Toga se dana posjećuje danski gradić Ringsted, u kome se u to vrijeme baš održava velika stočna izložba, pa se učesnicima tako pruža izvanredna prilika, da se upoznaju s kvalitetom danske stoke, koja je na daleko poznata. Na izložbi se, dakako, u prvom redu izlažu dvije danske rase, ali se inače nalaze i predstavnici ostalih rasa Sjeverne Evrope, kao i napose engleskih. Iste večeri po povratku u Kopenhagen posjetit će učesnici najveće skandinavsko ljetno zabavište „Tivoli“. To je zabavište otvoreno samo za vrijeme ljeta, a uređeno je u srcu Kopenhagena, baš uz samu gradsku vijećnicu

u prekrasnom parku s divnim jezerom u sredini. Cio je prvoj večer osvjetljen s tisućama žarulja u svim mogućim bojama, a ogromni broj posjetilaca, nedjeljom redovno preko 50.000, daje cijelom zabavištu posebni čar, te se čini, sa svim mogućim posebnim odjelima i zabavnim uređajima, kao da je čovjek prenesen u kakovo carstvo ili da proživljava priče iz tisuć i jedne noći.

13. srpnja pregledat će učesnici sam Kopenhagen pod stručnim vodstvom. Posjetit će se najznamenitije naučne i umjetničke institucije, pregledati najljepši parkovi i šetališta, javne zgrade, gradska vijećnica, parlament, kraljevski dvor itd., sve to uz opširno tumačenje, tako da će učesnici u to kratko vrijeme moći dobro da se upute u kulturni život Danske. U večer se održava posebna svečanost za učesnike kongresa. Tu svečanost priređuje odbor za održanje kongresa.

14. srpnja prisustvuju učesnici samome svečanom otvorenju kongresa. Toj svečanosti prisustvovat će danski kralj Kristijan X., kraljevska vlada i uopće elita danskog društva. Nakon otvorenja kongresa, kada započne samo zasjedanje, t. j. stručna predavanja itd., organiziraće se za učesnike iz naše zemlje posebni izlet u dansku provinciju. Predavanja na kongresu kao i diskusija vodi se na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku. Oni, koji žele prisustvovati kongresu, mogu to učiniti, dok će se za ostale prirediti posebni izlet, od kojega će vje

O postanku Jugoslavije

(Nastavak)

U međunarodnoj situaciji nastaje preokret, koji pogađa u glavu i našu narodnu stvar. Rusija se splće i isprpljuje u ratovima s Napoleonom kao saveznik Pruske, Engleske i Austrije. Sveta Alijansa postaje sredstvo u rukama austrijskog kancelara kneza Metternicha i zavodi crnu reakciju u Evropi. U jugosl. narodu nastaje opća pometenost i zabuna. Narodni rgnjetači iskoršćuju tu situaciju za sebe i obaraju tek podgnuta ognjišta slobode. Karađorđeva bolest i nesloga nar. starješina, koje su intrigama izazvali spoljašnji neprijatelji, donijeli su teške posljedice. Turska u krvi ugušuje Karađorđevu Srbiju 1813, a Austrija ruši Napoleonovu Iliriju 1814 godine, ali slobodilačka misao ne da se ugušiti. Na pripristu ljute borbe ostaje još samo mala Crna Gora. Već 1814 godine diže bunu u Srbiji Hadži-Prodan Glavičević, ali bez uspjeha. God.

1815 u Srbiji izbija drugi takovski ustanak za slobodu. Kao vodi toga ustanka ističu se: vojvoda Miloš Obrenović s braćom Jovanom i Jevremom, Tanasko Rajić, Arsenije Lomo, Lazar Matap, braća Čarapić, Petar Nikolajević-Moler, prota Matija Nenadović, prota Nikola Smiljanić, Jovica Milutinović, i drugi. Ustanici pobjeđuju Turke kod Čačka, Ljubica, Požarevca i na Dulju. Na osnovu neizvršive VIII tačke bukareškog mira od 1812 god. Rusija se diplomatskom akcijom zauzimalje za Srbe kod Porte i primorava je na pregovore. U tim pregovorima koji su dugo trajali izbijaju na površinu neobične diplomatske sposobnosti narodnog vođa Miloša Obrenovića. Srbija najzad stiče polunezavisnost, a turski garnizoni ostaju još samo u gradovima. God. 1830 izlazi posebni sultanov hatišerif kojim Miloš Obrenović dobija nasljedno kneževsko dostojanstvo, a tri godine docnije Srbija se proširuje za šest novih nahja. Srbija se odmah uređuje kao moderna država i postaje

opet glavni oslonac jugoslovenske slobode i prosvjete. God. 1830 pobuniše se bosanski velikaši, protivnici turskih reformama, i izabraše za vezira Huseina bega Gradašćevića »Zmaj« od Bosne. I kada je bosanska muslimanska vojska 1831 stigla na Kosovo, u njoj je uzavrela naša narodna krv, pa je uoči boja zapjevala gromko:

»Mi idemo na Kosovo ravno,
Gdje nam stari slavni izgubiše,
Staru našu slavu pradjedovsku.
I mi ćemo na polju Kosovu
I izgubiti vjeru i junaštvo,
Ili ćemo, ako Allah dade,
Dašmanina svoga pob'jeđiti
I u Bosnu vratiti se slavno«.

I zaista pobijedili su tursku vojsku, ali druge godine zbog nesloge bili su potpuno savladani. Tako je propao i njihov pokret za avtonomiju Bosne i Hercegovine (1832 god.) Hercegovina je dobila posebno vezira i postala zasebna oblast.

U to doba razvija se romantičarski pokret i zahvata sve evropske zemlje. Pod njegovim uticajem vrši se kulturni i politički preporodaj i svih

slavenskih naroda. Preko čehoslovačkih preporoditelja Dobrovškoga, Šafarika, Štura i Kolára šire se naglo po svim slovenskim zemljama krupne ideje panslavizma i slavjanofilstva. Kod svih slovenskih naroda budi se svijest o kulturnoj zajednici i uzajamnosti, stvara se i nova slovenska nauka — slovenska filologija. Stvara se i kod nas kult narodnog jezika i prošlosti, raste interes za sve što je narodno i narodsko, diže se jak bedem u nacionalnoj svijesti protiv tuđinskih nasitaja i štetnih uticaja. God. 1826 u Pešti se osniva književno i prosvjetno društvo „Matica Srpska“, a po ugledu na nju niču Matice i ostalih slovenskih naroda, sve jedna za drugom. Na sve strane osnivaju se đačka omladinska udruženja sa širokom slovenskom i jugoslovenskom ideologijom. Od god. 1829 do 1831 javlja se u Gracu jedno đačko udruženje pod karakterističnim imenom kako jedni kažu *ilirski klub* a drugi *Srpska vlada*. U njoj su bili udruženi srpski, hrvatski i slovenački

rojatno imati više koristi. Tom će se prilikom automobilima proći sjevernim dijelom otoka Sjælland (to je otok, na kome leži i sam grad Kopenhagen) te će se pregledati i neki danski historijski dvorci, koji se odlikuju vanredno lijepim svojim položajem i divnom izgradnjom.

15. srpnja preplavit će učesnici u dvosatnoj morskoj plovidbi Oeresund te će se iskrcati u susjednoj Švedskoj u gradu Malmö. Malmö je iza Stockholma jedan od najvećih gradova Švedske. Tu će se pregledati gradske znamenitosti, a za vrijeme same plovidbe pruža se prekrasan skupni pogled na ogromnu kopenhasku slobodnu luku. Uopće je slika Kopenhagene kada se promatra s otvorenog mora, vanredno lijepa, a kako se plovi u modernom uređenom brodu te se prelazi kroz prekrasne dijelove morske obale, što je zbog svoje ljepote nazvana danskom rivijerom, jasno je, da će to biti plovidba, koju nijedan učesnik ne će tako brzo zaboraviti.

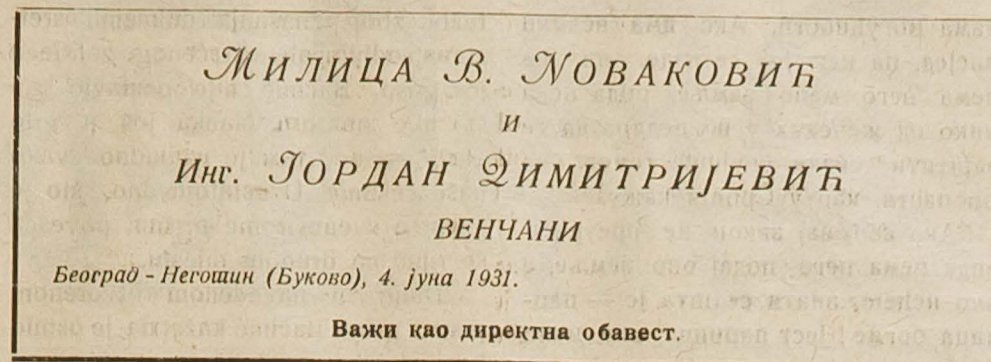
16. srpnja prirediti će se opet izlet u okolici Kopenhagena, pa će učesnici tom prilikom upoznati rad u poznatim danskim majstorski uređenim zadružnim klaonicama. Pregledat će se rad klaonice u gradiću Roskilde odnosno Køge.

17. srpnja započinje tada povratak rastanak s Danskom. Da se učesnicima međutim pruži prilika, da još iz vlakova vide što veće dijelove Danske, putovat će se ili kroz veliki dio Danske preko otoka Fyena do Hamburga ili preko otoka Moena, jednog od najljepših krajeva Danske, do Berlina.

18. srpnja stižu učesnici u Berlin. 19. srpnja nastavljaju vlakom kroz gotovo čitavu Njemačku do Münhena i odatle dalje kroz Austriju preko Salzburga do granice te preko Ljubljane do Zagreba.

Već se po samom programu lako vidi, da će ovo putovanje za sve učesnike biti svakako neobično poučno i zabavno, a ako se uzmu u obzir sve znamenitosti i ljepote, koje će na taj način učesnici upoznati ne samo u Danskoj, toj idealnoj zemlji poljoprivrednog i mljekarskog napretka, nego i u drugim zemljama, kroz koje put vodi, nema sumnje, da će to putovanje biti za sve učesnike doživljaj, koga će se sjećati za cijeloga svoga života. Čitavo je putovanje u sigurnim rukama, organizacija je de-

studenti, pa je u stvari to udruženje bilo *Jugoslovenska vlada*. Na čelu te »prve jugoslovenske vlade« — da je tako nazovemo — bio je despot ili »pretsjednik ministarstva« Srbin Vršovac, a kao »ministri«: Mojsije Baltić za unutrašnje poslove; Jovan Šupljica, brat docnijega srpskog vojvode Stevana, za inostrana djela; Božidar Petranović, naš Šbenčanin, za finansije; Josif Plavšić, »veliki admiral« za ratnu flotu; Slovenac Skrmšek, docnije tako zaslužni slovenački biskup, za poljopr. vredu; itd. Među ostalim članovima te vlade bili su kao »praktikanti«: Ljudevit Gaj, Dimitrije Demeter, Đorđe Mušički, brat mitronosnog pjesnika Lukijana, i drugi. I tako, u vrijeme carovanja svemoćne Svete Alijanse i najpotpunije vlasti Metternichove, ta »prva jugoslovenska vlada« prije ravnih stotinu godina bila je javno priznata i uvažavana od sviju penzionisanih austrijskih oficira i beamtera koji su se u to doba rado okupljali u štajerskom Gracu. Gaj je poslije pisao kako je u tome društvu



taljno i vanredno brižljivo provedena, svagdje je pobrinuto, da se učesnici osjećaju ugodno i dobro, a napose u Danskoj posvećena je naročita briga i tome, da se učesnicima sve jasno protumači i pokaže što više od svega onoga, za što se predmnjeva, da imaju najviše interesa. I kada već sam program toliko obećava, treba još bez pretjerivanja reći, da će učesnici vidjeti još mnogo toga, što u programu i nije spomenuto, jer se ne može sve tako detaljno obuhvatiti u ovako zbijenom programu.

Cijena ovisi o broju učesnika. Ako se javi najmanje dvadeset osoba, stajat će čitavo putovanje 250 danskih kruna, odnosno u našem novcu 3.750 dinara. U toj je cijeni uračunan podvoz željeznicom, brodom i automobilima od jugoslovenske granice na polasku pa do granice na povratku, što znači, da će svaki učesnik posebno kupiti željezničku kartu do granice i natrag. U cijeni je inače uračunana cijela opskrba, hrana je prvorazredna, hoteli naročito izabrani. Jedino piće (vino, pivo itd.) te posebne zabave i slično plaćaju učesnici svaki za sebe.

Svi oni, koji se interesiraju za ovo putovanje, neka se odmah jave a najkasnije do 10. juna o. g. upravi »Mljekarskog Lista«, odakle će naknadno dobiti još sve potajne obavijesti od posebnog interesa, n. pr. o opremi, koja je potrebna za put, o viziranju putnih isprava, o točnom času odlaska iz Zagreba i danu povratka u Zagreb i sve ostalo, što je od posebnog interesa za svakog pojedinca, a što se ne može štampati zbog premalenog prostora u samome listu.

Na koncu se još pripominje, da će učesnici imati dovoljno prilike, da pregledaju više zadružnih danskih mljekara u pogonu i punom radu, gdje će im se održati kratka informativna predavanja o organizaciji i radu danskog mljekarstva i uspjesima, koje je ono tim svojim radom postiglo.

Jasno je, da je ovo jedinstvena

prilika, koju naši mljekari i ostali, koji se za ovo putovanje interesiraju, treba da iskoriste. Ne zna se, kada će i uopće da li će uspjeti ponovno organizirati ovako putovanje u Danskoj, ali je sigurno, da će takovo putovanje, ako se ponovno organizira, biti mnogo skuplje, budući da se ovaj puta iskorišćuje sve povlastice, koje su s raznih strana odobrene prigodom održanja svetskog mljekarskog kongresa u Kopenhagenu.

Uprava »Mljekarskog Lista«.
Zagreb, Trg. Kralja Tomislava 21.

Позив задругарима :

У суботу, 13. јуна, од 11 сати прије подне одржаће се у просторијама Привредно-културне Матице у Книну оснивачка скупштина Здравствене Задруге у Книну, па молимо све добре задругаре и пријатеље задругарства, да дођу на ову скупштину.

ПРОМ. ОДБОР.

ISPRAVAK

Na osnovu čl. 26 Zakona o štampi izvolite donijeti ispravku u vašem cenjenom listu »Glasu« a na dopis iz Plavna izaslog u »Glasu« br. 100 III. god. od 4 aprila na 4 strani u trećem stupcu. Nije istina da dnevno, preko mesec dana umire po 2-3 osobe, te ni to da na našim grobljima svakog dana po 2-3 groba nova.

Utvrđeno je da je u selu Plavno od 15. februara do 1. aprila umrlo svega 20 osoba i to 15 djece do 3 godine starosti, 2 osobe preko 60 godina, jedna žena iza poroda i jedna osoba od 20 god. stara od tuberkuloze a jedna od naravne bolesti. Ta sitna djeca umrla su ponajviše od gripe i slabog higijenskog života.

Knin 5. maja 1931.

Sreski načelnik:
Dr. Prica.

Stanje privrede u prvom tromjesecu 1931

Otsjek za ekonomska proučavanja pri Narodnoj Banci izdao je svoj buletin u kojemu prikazuje stanje naše privrede na raznim poljima u prvom tromjesecu ove godine. U općem pregledu toga stanja kaže se:

Nepovoljna tendencija u privrednim prilikama, koja je obilježena krajem prošle godine, preovladavala je i u toku prva dva mjeseca ove godine. U martu, međutim moglo se zabilježiti izvjesno poboljšanje u nekim granama djelatnosti. Ipak rezultati privredne djelatnosti u prvom tromjesecu ove godine bili su ispod onih u istom periodu prošle i prethodne godine. Berzanske operacije su se smanjile za 15.8 od sto, a kurs akcija je bio u opadanju, naročito u poljoprivrednoj grani industrije. Ukupna vrijednost spoljne trgovine opala je za 27.2 od sto. I to jače opao izvoz (31.6 od sto) nego uvoz (22.9 od sto). Opadanje transakcija u unutrašnjoj trgovini došlo je do izraza u smanjenom broju utovarenih vagona. Skoro sve vrste državnih prihoda u opadanju su, naročito oni iz trošarinaj koji pokazuje smanjenje od 16.7 od sto. Nezaposlenost je porasla za 43.9 od sto, a kopanje ugljena za 11.7 od sto.

U prkos svim teškoćama, ipak preovladava optimizam u privrednim krugovima. Monetarna reforma je učinila najbolji utisak na stanovništvo, i ona će svakako doprinijeti da se poboljša stanje u narodnoj privredi. Osim toga se u budućnosti može gledati sa velikim povjerenjem i zbog velike energije koju zemljoradnici pokazuju u borbi sa privrednom depresijom.

Našim općinama i Školskim odborima

Donosimo do znanja odluku Banovinskog školskog odbora, o čijim ćemo i drugim odlukama opširnije pisati u narednom broju našeg lista, da će se oduzeti sve pripomoći iz prošlih godina, koje još leže neupotrebjene, ako do 1. jula o. g. ne budu odnosne radnje u toku. Gdje se rad do tog vremena ne uputi, a to će ustanoviti stručna lica, oduzeće se dana pomoć i dati onamo gdje se radi. Oni, dakle, koji se obiljene izgubiće pomoć koju su dobili, a ako su je već i primili moraće je vratiti.

— »Slovenac, Srb i Hrvat« — kako pjesma kaže — uvode u književnost sočni govor naših narodnih pjesama, koje su baš u taj mah zadivile Evropu i fonetički pravopis. Na taj način oni polažu solidne temelje za duhovno i kulturno jedinstvo naše rase. Jugoslovenska narodna misao dobija krila. Ona već snažno prožima život tadašnjih naraštaja. U njezinu službu stavljaju se: narodna prosvjeta, književnost i politika. Ona nadahnjuje i tr, naša najveća nacionalna pjesnikal Njegoša, Mažuranića i Prešerna, da joj se svaki na svoj način magistralno oduže. Zatim nastaje burna 1848 godina. Pod uticajem februarske revolucije u Parizu svi evropski narodi ustaju protiv reakcije. Na velikoj narodnoj skupštini mjeseca marta u Zagrebu Hrvati proklamuju nezavisnu Kraljevinu Hrvatsku, a Srbi na majskom saboru u Sremskim Karlovcima također nezavisnu Srpsku Vojvodinu.

(Nastavlja se)

Mirko Ležalč

nističkih Mađara. Razvile su se tada u cijeloj Hrvatskoj i Slavoniji one ogorčene borbe između narodne ilirske stranke i mađarona, i to u saborima, u županijama i na ulici. God. 1843 austrijska vlada zabranjuje ilirsko ime. God. 1844 »Ilirci« štampaju neke svoje časopise u Beogradu, jer je cenzura bila stroga u Zagrebu. Iste godine Ilija Garašanin, čuveni srpski državnik, u posebnom »načrtaniju« izrađuje program za spoljašnju politiku Kneževine Srbije. U tom programu on precizira kako Srbija ima da izvršuje postepeno i po etapama oslobođenje i ujedinjenje jugoslovenskog naroda bez obzira na plemensko ime i vjeru. God. 1843. dižu se Drobunjac i Hercegovini i uz pomoć Crnogoraca ubijaju zulumčara Smail-aga Čengića. God. 1847 Hrvati ukidaju latinski i zavode u sabor narodni jezik kao zvanični. Inače, u prvoj polovini XIX vijeka provodi se epohalna reforma književnog jezika i pravopisa na cjelome našem nacionalnom teritoriju. Kopitar, Vuk i Gaj

»baš kako kroza san gledao u budućnosti bajnu sliku preporođene nam narodnosti«. Kada su članovi te vlade stupili u javni život postali su prvi borci za veliku misao jugoslovenskog narodnog jedinstva. I po ostalim đackim udruženjima vjerovalo se tada, da je XIX vijek »vijek Slovena«. Tako se kao odjek općega slovenskog preporođaja, Napoleonove Ilirije, dizanja Srbije i Vukovih književnih djela, javio god. 1830 u Hrvatskoj znameniti ilirski pokret sa širokom jugoslovenskom koncepcijom. Središte mu je bilo u Zagrebu, a vođa Ljudevit Gaj. S njime je radila ona odabrana plejada kulturnih pregalaca, među kojima su se istakli: graf Janko Drašković, Ivan Derkos, Ivan Kukuljević-Sakcinski, Antun Mažuranić, Vjekoslav Babukić, Bogoslav Šulek, Stanko Vraz, Dimitrije Demeter i drugi. Taj pokret je probudio cijelo hrvatsko pleme iz nacionalnog mrtvila i postavio temelje modernom hrvastvu, koje su povlašćeni staleži malo ranije bili predali na milost i nemilost probude. Ili i šovi-

Privred. - kulturna Matica

Prilozi

Da počasti uspomenu pok. proto-prezvitara Save Barbića, priložio *Dalmijan Skočić*, Šibenik Din. 20. — Da počasti uspomenu *prote Save Barbića* priložio je Matici Dr. N. Subotić Din. 200.

НАШИ ДОПИСИ

Жагровић, 24. IV.

Мираз у Сјеверној Далмацији.

— Задругарство је једна прло корисна установа, и на томе се је код других напреднијих народа радило поодавно, а ради се и данас. Код нас се је ипак нешто радило и ради се полако и данас. Позната је ствар да се задругарство оснива из нужде, како би се удружени много боље могли помагати и своје невоље и недаће савлађивати. Код нас пак, а особито у Сјеверној Далмацији нарочито код сељака, има једна штеточина, која кочи наш живот, а која је нама од давнина позната, по вду а не по добру, пошто је донијела многих зала и упропашћења. Док се ми сељаци удружујемо изван куће, да боље преживимо, дотле се је у кући наша она штеточина, која нам кућу раздружује, дијели и понегдје потпуно упропашћује. То су наше таковане одиве (миразуше).

Ми зовемо одиве наше сестре, тетке и све оне, које нам односе дио од нашег, понајвише сиромашног, иметка. Па упитајмо се да ли је то добро и поштено и да ли то мора бити? Ово није добро, ово је велико за нас мале сељаке зло. Бадава је наше задругарство изван куће, бадава је код нас ријешење аграрне реформе, бадава су пољопривредне школе и око њих пољопривредни економи, док се год закон о одивани не измени ми не можемо ни корака напред; дапаче више уназад.

Од ослобођења до данас стварали су се и мијењали многи и многи закони, а нико не потакну да се овај закон о миразу преуреди, јер чини ми се да смо ми у Сјев. Далмацији са овим некаквим старим законом највише оптерећени а већина и до пропасти дотјерана.

Циљ овог чланка је да се овај закон требао измени, јер је штетан. Навешћемо један случај. Један отац имао 5 кћери и једнога сина. Отац умрије а кћери се поудаше. Да! поудаше се, али свака одијела гендар од 3 до 7000 динара 2000 робе, 1000 око сватова. Сад је лако учинити рачун шта остаде јадноме њиховоме брату, а ја кажем да му је занајпрече остала торба па хајд макар гдје на рад и не враћај се док не отплатиш сестрине гендаре! Јадан брацо лутао и радио 3-4 године док нешто зарадио и кући дошао да отплати гендаре, али богме дошле и његове сеје не да виде брата него да дијеле очеву земљу. И подијелише! Однесе свака по један дан орања. Однесоше 5 дана а није ни било него 6 дана и то шта! Сад ваља да отплати дио куће, авлије и осталог, те није друге већ продати и онај један данчић, не би ли му само кућа остала. А куда ће његова јадна дјечица?! Е морају само да постану од нужде неваљали људи и које какви вликовци!

А зашто баш све то?! Ја не оспоравам тај мираз али у грани-

цама могућности. Ако има велики посјед, па нек јој се даде, али ако нема него мало земље, онда нека нико од женских у њу недира, да се заштити сваки кућни темељ од пропасти, као у Србији кажу.

Ако се овај закон не преуреди онда нема него подај оно земље, а ако нећеш, знати се шта је — парница богме! Јест парница, али мало краћа него Атлански Океан, јер ко је водио парницу, а да га она није упропастила?!

Навешћу још један случај који се је десио у моме селу. Један нећак трашио од ујака материн дио. Он је тражио много а овај није могао дати. Е нема куд, отвори се парница и кад се парница отворила јадни ујак је имао 70 оваца, 3 вола 1 краву и једног коња и кола. Парница трајала је ништа мање него 13 година и да се најпослије нијесу погодили, трајала би још више од 13 других година, али од 70 оваца остало шест, а од три вола ни једног, нема ни оне краве, а коња замјенило једно магаре.

Ето, зашто рекох, гдје узалуд наше удруживање изван куће, кад једна одива упропасте све оно што су наши чак праједови текли.

Завршујући овај чланак наглашавам да ме не потиче лично ништа јер ме досад ова судба није снашла, а нити има изгледа, већ једино гледам друге, који су у тим случајевима дочекали своју пропаст.

Ђуро Нонковић,
сељак

Биоград на мору, 31. мај.

У својем отвореном писму управљеном једном нашем sugradaninu дана 3. марта о. г. у б. 91 splitske „Zastave“ gosp. Bačinić citirao је увјерене Državnog Odvjetništva у Šibeniku, да се је одустало од даљег прогона у свим кривичним парницама против њега замјетнутим. О тој одустаји ми ништа не знамо, али можемо само казати, да су неки наши опћинари придружиле односним кривичним поступцима као оштећеници односно као приватни учесници, и суд их је као такве припустио те им дао на увид дотичне списе. Državno Odvjetništvo нас није до данас обавјестило о тој наведеној одустаји, и како је Državno Odvjetništvo по закону било дуžno, да нас обавјести, и да нам time омогући преузимање кривичног поступка, ми не можемо да вјерујемо, да се је doista од кривичног поступка одустало. Како rekосмо суд је дозволио приватним учесницима увид у списе кривичног поступка, и са садржајем тих списа они су упознали своје суопћинаре као интересиране странке. Gosp. Bačiniću то није било право, пак је приватне учеснике тужио суду, јер да су у току кривичног поступка изнјели „путем штампе“ доказна средства, и придржао си је, да путем суда затражи од њих „одштету“, јер да су у наводу нарушили његов углед. Ради се наиме о ревизији опћине биogradske обављеној у februaru 1930. по изасланiku Kr. Banske Uprave у Splitu о djelatnosti gosp. Bačinića као načelnika опћине biogradske. Он dakle пријети да ће затражити одштету због тога, што су приватни учесници изнјели у јавности оно што је он у опћини учинио и што је изасланик banske Uprave ustanovio. Исто онако као што је у отвореном писму горе споменутом запријетио ауктору чланка одштапаном у овом сјенjenom listu, а у којем је изнесено било, што је ревизијом било utvrđeno, да ће му у грло сасути све „лажи“. Суд је односно његову

туžбу због изнашања доказних sretstava odbio, али оштећеног заhtјева још gosp. Bačinić није postavio као št) nije auktoru чланка још у грло „лажи“ sasuo, пак је uzaludно svako наше čekanje. У осталом оно, што је gosp. o svemu tome pričao, poveseće се riječ на другом мјесту.

Далје у наведеном отвореном писму gosp. Bačinić каже, да је остало без uspjeha sakupljanje potpisa по selima ове опћине против њега. Ми ćemo у том pogledu konstatovati samo činjenice. Bilo је naime objavljeno у štampi, да се дана 11 decembra održala у Dvoru у prisutnosti Nj. Vel. Kralja sjednica Ministarskog Savjeta, да су на тој sjednici биле prihvaćene važne odluke те да је pored ostaloga zaključeno било „da се izvrše promjene опћинских uprava tamo, gdje stvarно потреба то zahtјева“. Ако у једној опћини у држави то у prvom redu у нашој upropašćenoј опћини stvarно потреба zahtјева, да се опћинска управа смјени. То смо путем штампе доказали и још ćemo dokazati. S obzirom на ту odluku Ministarskog Savjeta ми смо počeli, да sakupljamo potpise опћинара на molbu, којом смјену опћинске uprave tražimo, služeći се основним pravom gradana, да vlastima molbe podnašaju.

Razumljivo је, да pored ovakova stanja наше опћине, опћинари су listom davali potpise, već ih је било sakupljeno nekoliko stotina. На једном žandarmi то sakupljanje zabrane по naređenju sreskog načelstva у Biogradu. Zna се kad vlast опште uprave ima pravo, да издаје naređenje žandarmeriji, било то по закону о unutrašnjoj upravi било то по закону о žandarmeriji, али оно sakupljanje potpisa није izazvalo никаква nereda, није био угрожен јавни мир и ред, vršenje ovog osnovnog prava gradana у складу с интересима ovog pučanstva nisu се protivili интереси државни, напротив и те како интереси државни оvdje на граници на то су ове опћинаре овлашћивали. Како rekосмо, ми смо ovime само konstatovali истините činjenice. То је био једини razlog, због којег је sakuplja је potpisa izostalo. У нашем posljednjem чланку у бр. 101 овог cij. lista kazali смо, да ćemo други put iznijeti činjenice, из којих ће се vidjeti, kakove zaključke stvara опћинско vijeće у Biogradu. Али да не zlorabimo gostoprимstvo, које нам gosp. urednik ukazuje, за сада ćemo споменути само један случај, који dovoljno илустрира prilike у нашем опћинском vijeću.

У vijeću sjedi као najugledniji član bivši katolički pop Perković, који је ujedno и опћински прјсједник. Тај gospodin, који је namješтен као pisar у kancelariji advokata g. Milana Dominisa, није из наше опћине, у опћинску kasu не плаћа ни pare poreza, напротив, како се govori, он prima из опć. kase 400 Din. mjesečno као „čuvar starina“. Ми nemamo у Biogradu ни klaonice, ни ribarnice, gradnja којих bila objavljena још на 15 maja 1929 у броју 133 zagrebačkih „Novosti“ под bućnim naslovom „R. dovi на uredenju Biograda на mору“, пак тако nemamo ни muzeja, а muzej nam и не треба, kad осим 4-5 историјских kamena iskopanih pred 30 godina и pcharjenih у опć. zatvoru, drugih iskopina nemamo. I то опć. Vijeće на sjeđnici održanoј дана 8 aprila о. г. изglasalo је, naravno јednoglasно dnevnicu од 250 Din. gosp. Bačiniću kad putuje, uz putni трошак I По важећим propisima maksimum је dnevnice и то највиших државних fun-

kcionera као на pr. Pretsjednika државног savjeta glavne kontrole, Vrhovnoga suda 180 Din., а gosp. Bačinić, koji би са своја два gimnazijska razreda (у školskim godinama 1901-1902 и 1902-1903) mogao да bude у државној služби по činovничком zakonu као званичник и као takovu pripadala би му dnevnica од 60 Din., primaće dnevnicu за 70 Din. veću nego споменути највиши државни činovnici! Vijeće му је ту dnevnicu изglasало, и ако по члану 6 важеће uredbe о раду Komesara oblasnih samouprava objavljene у „Dalmatinskom Službenom Glasniku“ од 24 maja 1929 члан vima опćинске uprave, у koliko nemaju kvalifikacije државних činovnika I kategorije — а gosp. Bačinić те kvalifikacije nema — pripada dnevnica као државним činovnicima II kategorije I grupe, dakle dnevnica од 130 Din., а по istom члану uredbe опćинско vijeće је vlasно, да одреди и мање (dakle не више) dnevnice од onih predviđenih ovom uredбом. Али kod нас се дешава оно, што се nigdje на svijetu не дешава, пак pitamo ми, има ли гдје на svijetu nepamatнијег, несавјеснијег и protuzаконитијег управљанја и rasipanja опćинске imovine и још ovako siromašne, prezadužene и upropašćене опćине? Pitamo ми, hoće ли се и kada zavesti ред и zakonitost у овој опćини ovdje на државној граници? Јели споменути zaključак опć. vijeća у складу и са naređenjem gosp. Min. Finansija за ispravно finansiranje и gazdovanje у опćinama од 16 I 1929 D. P. br. 7230, на које ми у svakом чланку apelујемо. Ми смо protiv тому zaključку podnijeli utok на Kr. Bansku upravu у Splitu, којим molimo, да нам taj utok као и ostale naše utoke и pretstavke, којим pitamo, да се уkinu nezаконitosti у нашој опćини čим prije riješi.

Rekosmo već више puta и ovdje и у ranijim člancima, да је наша siromašna опćина prezadužена, а upropašćена је и опćинска štedionica, за коју опćина одговара читавом svoјом imovinom.

Nisu ovo празне fraze, već је ово фактична istina ustanovljena званично по organima Kr. Banske Uprave у Splitu. I kad је то tako, onda није никакво čudo, да је počело dolaziti до nemilih и neželjenih fizičkih razračunavanja на ulici, као на pr. 14 и 16 овог mјесеца. I ми се bojimo, да особито mladi ljudi svojim vrućim temperamentom и osvjetničким uagovima tim razračunavanjima upadnu у veliko зло. Skrećemo zato najozbiljniju pažnju pozvanih vlasti на sve ovo и molimo ih путем javne štampe, да veliko зло predusретnu naročitim obzirom на државну granicu, на којој се налазимо. Nek се uzročнике zla odstrani. Nek gosp. Bačinić side с načelnичке stolice. Ovak је наш zahtjev opravdan velikim potrebama и životnim interesima ovog naroda и postupkom gosp. Bačinića а nalazi svoj osnov и у zakonu, који у овој eri konsolidovanja и sred vanja mora да dođe и ovdje kod нас до pune primjene.

Biogradanin.

Požurite spreplatом за 1930. godinu, јер ће вам бити teško kad се dvije године sustignu. Sramota се oblijeniti и upustiti ovako jeftin list. Niko се не може pravdatи да nema čime да plati, јер ми не tražimo од siromaha sve на једанput.